„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком и недељом на целом табаку, а уторком, на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући гђе удове Мајна, лебарска улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 188. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 8. ДЕЦЕМБРА 1892. ГОДИНА XXVII.

ПРОТИВ ПРАВОСЛАВЉА.

Прошле суботе у бугарском собрању, кад је предложена била основа за промену устава, казао је министар-председник Стамбулов: да би он волео видети на бугарском престолу католика или протестанта, него православног кнеза.

Ово је казао министар-председник, који је православне вере, а у народноме собрању, где су сви посланици, осим 6 мухамедоваца, опет православни. И посланици огромном већином гласова, сви против 5, одобравали су Стамбулову.

Горње речи, које је казао Стамбулов јављене су „Pol. Corr.“ бироу, а овај их навестио целом свету. Ваљало нам је и ово напоменути, јер полазећи с гледишта, да тај биро има најпоузданије известиоце из Бугарске и да само оно извештава о чему држи да иде у корист данашњој бугарској влади, долазимо до закључка, да је ова вест истинита и да пријатељи данашњег незаконитог стања у Бугарској мисле, да ће све ово усрећити оно и преко мере несретно стање у кнежевини.

Овако су јавили у Беч из Софије, а чувеном немачком листу »Volkszeitung«-у опет су јавили из Софије, да се код кнеза Фердинанда воде договори о унији између бугарске и римске цркве.

У талијанским пак листовима читамо друге телеграме опет из Софије, у којима се вели, да се бугарско свештенство узрујало против ових промена устава — али одмах се надодаје, да је то свештенство подмићено од Русије; док немачки листови тврде, да се сам бугарски екзарх узбунио против оних, који хоће да на овакав начин понизе православну веру.

Шта видимо из свега овога? Да ће огромном већином гласова бугарско собрање примити промену устава, по којој бугарски кнезови не морају бити православне вере, али да та промена није прихваћена на основу начела верске сношљивости, т. ј. да бугарским кнезом може бити припадник ма које вере, и да није она у свези са женидбом кнежевом с каквом принцезом римокатоличке или богаташицом јеврејске вере, него да се променом устава иде нарочито на то, да на бугарски престо не седне никада ни један син православне вере, а то значи никада ни један Словен! Зар не каже отворено Стамбулов да би волео видети на бугарском престолу католика или протестанта него православног кнеза? А што би он волео, то и хоће. Хоће да на бугарском престолу може свак седити само не православни и ниједан поштен Словен из које чувене словенске породице на Балкану или у Русији. Јер се не ће ни један наћи, да за љубав бугарске круне погази своју прадедовску веру.

С тога је неоснована и смешна она хвала немачких и мађарских листова, кад хвале Бугарску, као земљу просвете, у којој не влада верски фанатизам, већ која се тобож знала поставити на врхунац верске сношљивости. Не, ту нема и не може бити говора о сношљивости, где се једном народу православне вере, вољом владе и посланика не само намећу владари друге вере, него се иде на то да тај народ не узима више никад владара, који би исповедао веру православну.

Никад у ни једном веку и у ни једном народу не знамо, да је историја забележила што слично. Знамо, да су се појединим народима намећали силом иноверни владари, знамо да су те владаре оружјем у руци збацивали увређени народи, али да ће се на измаку XIX. века наћи један словенски народ, који ће дочекати још и то, да његови прваци баце на лицитацију веру прадедовску, само да задовоље оној несретној политици, која је Бугарску у црно завила, томе се нисмо могли надати. Као увек од 1884. год. и сад Бугарска хоће да на корист словенских душмана пркоси Русији, и Русији за инат омаловажава православље. А шта јој је Русија скривила? Ваљда што је хиљадама јуначких синова својих растворила гробове у кланцима Шипке и по брежуљцима око Плевне, да згњечену, сатрвену Бугарску ослободи испод турског јарма?!

Јесу ли или нису истините оне друге вести о унији, између бугарске и римске цркве не знамо, али је познато, да се из Софије не могу слати телеграми, ако их влада не пропусти. Бугарски је народ кроз ових 8 година показао какав је. Власници убијају, муче, вешају, чине самовласно што хоће, па ипак бугарски народ то трпи у место да томе учини крај. Те по том изгледа као да је тај народ с данашњим стањем и задовољан. Док су се прваци код других народа јуначки жртвовали за свој народ, дотле су бугарски били највернији људи „блистателне Порте.“ Себични материјализам је код тих првака играо највећу улогу.

Због себичног материјализма многи су били увек неблагодарни својим добротворима, као Србима, који су се од 1815—76. највише старали за њихову слободу, као Русима, који су за ту слободу пролили толико крви. Данас су они највећи душмани Србије и Русије, али ако виде, да ће имати користи од Русије, ко јамчи да ови исти Бугари не постану сутра највећи русофили?

Зар није лане кнез Фердинанд хтео прећи у православље, мислећи се тако спријатељити с руским царем? А данас? Данас се хоће да уставно узакони да не мора бити бугарски кнез православне вере. Свакако што бугарска влада ради, ма колико се на промену устава жестила „Pressa“, она не ради без претходног споразума с оним државама, које и подржавају данашње стање у Бугарској, и кад видимо, да западна политика не само притискује словенску мисао на Балкану, него руши и основе православљу балкански народа, који осећају за слободом и љубе своју веру онда и Срби, Грци а и Румуни могу бити на чисто, да им је најсветија дужност, да се свим силама одупру интригама те политике на Балкану.

Хвали се та политика, верском сношљивошћу“ коју је тобож развила њој мила, у својој милошти ропска Бугарска?! Жалосна јој та хвала! Јер та разглашена „верска сношљивост“ рушењем православне вере хоће да се ваљда на њеним рушевинама засади палица римског папе! А иде на то да балкански народи ослабе у вери предака, по што су противници уверени да су ти народи најсилнији док стоје загрљени у крилу свете православне вере.

Поглед по свету.

— Г. Чеда Мијатовић, редовни дописник „Трговинског Гласника“-а из Лондона пише томе листу у свом допису од 28 нов. између осталога и ово: „Не треба да завршим овај допис, а да вам не јавим за једну почаст, која је нашем трговачком реду овде ове недеље учињена. Удружење страних конзула у Лондону давало је прошле среде свој годишњи банкет. На овом су присуствовали око 180 отмених лица, господе и госпођа; г. Мундела министар трговине у Гледстоновом кабинету, Лорд-Мер начелник конзуларног оделења у министарству иностраних послова и т. д. Све је то дошло било у униформи, с орденима и иначе парадном оделу. Госте је дочекивао и на банкету председавао срп. ген. конзул за Лондон г. Кристмас, а позвати су били као нарочити гости и два београдска трговца, који се послом овде нађоше, а тако и ваш редовни дописник. Међу заставама, којима је велика дворана хотела Метрополе декорисана била госп. Кристмас је наредио, те је српска застава на почастно место истављена, а кад се пила здравица страним суверенима онда је оркестар Шотландске гарде одмах за руском химном одсвирао и српску народну химну. Вашем је дописнику допала част да на здравицу „страним гостима“ у име ових захвали на части, која им је позивом на тако отмен банкет учињена била. Лорд-Мер и друга отмена лица говорила су дуже са нашим Београђанима, који су били очарани пажњом, која се српском имену чинила. Што је мене највише изненадило и очарало то је: што је министар трговине Гледстонова кабинета, говорећи у једном ужем кругу од господе и госпођа, са највећим одушевљењем према нар. песмама декламовао својим слушаоцима целу ону дубоку, дирљиву прокламацију цара-Лазара своме народу: „Ко не дошо на бој на Косово . . .!“

— Ових дана био је у Риму руски велики кнез Сергије и том је приликом походио римскога папу. Светска штампа говорила је доста и још све једнако говори о овој посети, извађајући из исте све могуће политичке комбинације. Него поуздано је да велики кнез није отишао у Рим без знања и одобрења свога владаоца, као и то, да му Лав XIII. није казао без важнијег разлога, како он љуби рускога цара и Русију, која је водила ратове, да испод турскога јарма ослободи хришћане. Данас су хришћани добрим делом ослобођени тога јарма — али кад су се ти хришћани борили за крст и крстом у руци против некрста вијали смо све папе од Урбана до данашњега, да и ако су спољашности ради, били против Турчина, потајно су спречавали све те народе, да се ослободе турског јарма. Разлог беше у томе, да хришћани на Балкану и ако верују у Христа, не верују у римског папу; малени, сићушни равлови, али ипак довољни, да је Рим балканским народима по готову исто толико задавао јада, колико и Турчин. Данас је друкчије. Папа Лав XIII. измирио се са хришћанским народима на Балкану, измирио се са руском политиком и каже, да љуби Александра III., сина Александра II., ког је пок. папа Пије IX. и проклео био. Кад би ми овим римским симпатијама тражили изворе у осећајима поглавице римске цркве према хришћанским православним народима — били би врло наивни. Италија је папи г. 1870. узела Рим, а папа је протестовао. Италија неда Рима, папа га увек тражи. Италија је савезница Аустроугарске и Немачке, папа се примакнуо contra савезу руско-француске. Али и као пријатељ овога савеза од којега се нада користи, римски папа никада не губи из вида своје користи, које би у исто време могао постићи и од Русије, а на жељу руских противника. Још г. 1863 прекинути су били сваки одношаји између Русије и папе и то за пољскога устанка. С тога, што је сам устанак почео иницијативом римских интрига и што су словенски непријатељи, плашећи се руске величине, настојали да створе јаз између Русије и Пољске и то баш онда, кад је Русија хтела обновити старо пољско краљевство, које би у неколико само зависило од Русије. Та зависност састојала се само у томе, да Пољаци признаду за свога краља великога кнеза Константина Николајевића. У Риму им то није годило, да православни кнез постане краљем римокатоличкога народа и папа је нашао Наполеона, да у Пољској спреми устанак. Страшан је био тај устанак, а још страшније његове посљедице. Русија је уништила устанке чете, а знајући да је свему овоме криво римско свештенство, протерала је и фратре и језуите и затворила им манастире. Од тада до данашњега папе остали су врло хладни одношаји између Русије и папе. Данашњи папа, да би опет повратио моћ својим свештеницима у Пољској хтео је, да се измири с Русијом, а руски цар тај верни син православља на то је одмах пристао да докаже своју велику верску сношљивост. Преговори су се водили неколико година. Русија је за то шиљала у Рим чак и изасланства, али се није дошло ни до каква споразума; римски папа не ће да одступи од својих претензија, којима иде на то, да би римско свештенство опет у Пољској било свемоћно, а Русија на то не пристаје и не може пристати, бојећи се пуним правом да то свештенство не буде после и опет играчка у рукама западне дипломације. Али и ако се није дошло до измирења, ипак постали су доста добри, пријатељски одношаји између садашњег римског пане и најсилнијег православног владаоца. За што? Папа тражи Рим, па зна, да му при данашњим околностима нико не може повратити Рима осим Русије. Па ипак, знајући све ово и уверен, да би му политика руско-француска могла донети користи, он, који се придружио тој политици, не ће да ни у најмањој ситници попусти руској влади у питању постављања римских епископа у Пољској. Шта би све ово могло друго значити него да се и данас потврђује она историчка изрека: да римским папама никада није доста, да они траже за себе све, а од својега не попуштају ништа! Не поричемо: у случају рата између Русије и Француске против тројног савеза, римски папа могао би много учинити. Једна његова реч у Италији и Немачкој могла би тим државама много нашкодити. Код римокаатолика он има још уплива; али ипак оволико напоменусмо, да и ми видимо какова је политика римских папа, која увек ради за своју корист и никада не одступа од својих претензија, а све што иде на корист римокатолицизма на Балкану, то је на штету православља. У Пољској је године 1863. букнуо устанак, који је Пољску упропастио једино с тога, што Рим није хтео православног владара на пољскоме престолу — али данас, кад папа поручује у Петроград, да љуби Русију, ипак чини све могуће, да се па румунском и бугарском престолу утврде римокатолички владари. Тражи Русију, а зна, да пропаганда католицизма вређа православног цара, али ипак он ради своје, јер то иде у интерес римске вере.

СРПСТВО.

Босна и Херцеговина. Читамо у „Банаћанину“, да је беседа српског певачког друштва „Слоге“ у Сарајеву, приређена на божићне покладе испала на опште задовољство. Пало је чиста прихода 90 фор. 83 нов. На беседу је дошло много занатлија, а било је доста и трговаца. Дописник на послетку јавља и ово: „Јављам ти, драги уредниче, да је наш честити Србин Ристо Максимовић, добио од поглавице земаљске, барона Апела, одговор на своју молбу. Зна се, да је барон Апел био наредио да се Максимовићу отвори механа, а узме само глоба од 10 фор., но полиција је упливисала на барона Апела, те је он вратио Максимовићу молбу неријешену. Но сад, како је — тако је. Два су месеца већ прошла, те је Максимовићу отворена механа.“ — По овоме дакле наредба витеза Беркса нити је потврђена, нити је уништена, остала је in suspenso!

СЛОВЕНСТВО.

Истра. Словенски заступник на царевинском већу г. Лагиња у седници од среде оштро је говорио против земаљских власти у Истри, које узимајући у заштиту талијански елеменат, киње огромну већину словенског народа. Изнео је доказе, позивајући се на саме жандаре као сведоке, да је талијанска странка даривала 3000 фор. ономе, ко убије њега, Лагињу.

Далмација. У царевинском већу прошле среде, први пут говорио је српски заступник др. Квекић, против сједињења Далмације с Хрватском. Не улазећи у питање: је ли или није време да се расправља о сједињењу, свакако је чињеница, да га не жели аустријска влада, шта више одлучно је томе противна и баш због тога се и расцепала хрватска странка, што већина ове странке, слушајући владу не дира у то питање, као што је и то чињеница, да ни данашња хрватска влада не ће ни да води бригу око сједињења. С ових разлога не можемо да схватимо, шта је нагонило г. Квекића да је сад после пуне две године дана први пут проговорио о томе, што се неби дало извести данас баш кад би

сви Далматинци, без разлике странака хтели, тим пре кад знамо како влада у Далмацији прогања Српство, како у чистим српским крајевима српске општине предаје Хрватима у руке; те би по нашем мишљењу о томе требало говорити и нападати владу имајући у рукама толико много доказа њезине невољале управе у Далмацији.

Бугарска. Јављају из Софије, да се бугарско свештенство решило на одлучан отпор против Стамбулова због промене устава, односно оне тачке, у којој се од бугарских владаоца не тражи да морају бити православне вере. Тешко се, после толиких искустава решити, ради ли ово свештенство из уверења, као увређено, што му се напада на православље, или ради тако само да даде привидна от пора пред Европом, да се не рече тек да се свештенство није ни чуло у овако важном — али за бугарски православни народ понижавајућем часу. Тешко се одлучити, тим више кад знамо, како је оно безусловно пристало да се у православним црквама моли за здравље принцезе Клементине, како је после отступа Батембергова у црквама проклињало име руског цара ослободиоца, и како је на својој скупштини год. 1892. у Свиштови изразило мишљење да ће пре сагнути главу пред Римом него пред Москвом! Свакако да је врло жалосна сведоџба једној влади балканске државе, у којој живе огромном већином православни, што се допушта, да њоме владају људи ма које вере били, то ће сваки признати; па и они који се хвале великом верском сношљивошћу; верска сношљивост састоји се у првоме реду у чувању и поштовању своје, а не дирању туђе вере; али кад се туђој потчиња своја вера ту престаје говор о сношљивости, ту влада верски индиферентизам, а и горе, ту влада безбожништво, кад се туђој вери даје превласт над својом ли из себичних, материјалних обзира. Француска је слободоумна, па ипак устав захтева, да јој председник буде владајуће вере у земљи, т. ј. римокатоличке. Шта би казали Немци, кад би немачки цар хтео прећи из протестанске у римску веру, или шта би казали Мађари, који толико хвале тобожњу „верску сношљивост“ Стамбулова, кад би мађарски министри зажелели прећи у нашу свету православну веру?! Одговор нам је у њиховим и бечким листовима, који подигну силну вику, ако који Чех пређе на православље. У Бугарској је „верска сношљивост“, по њиховом мишљењу, а у Чешкој „руске рубље!“

ДОПИСИ.

Адa, 1. децембра. (Наше прилике). Заљуљао се Срем, оживели и опет Карловци, забринуло се читаво овострано Српство. Изабрао народ српски своје посланике, да мирним путем — свађа нам је Косово донела — пораде на бољитку, срећи свога народа Неки се већ унапред радује, како ће се изједначити са својим суседима: школа, црква подићи ће му се; огрејаће их сунце. Изабрао народ свога црквеног поглавицу, који ће са својом паством све силе употребити, да очува оно, што нам старији крваво стекоше, који ће се жртвовати, само да оправда поверење драгог народа свога; а бедан наш народ, он ће га двоструко волети, славити, величати.

Наше су наде оправдане, треба да се и остваре.

Право је и хоће наш духовни поглавица учинити, колико је њему могуће. Тако су неки мислили, кад су га бирали, тако су се радовали кад је сео на своју патријаршеску столицу. Помислили су неки на некадашњег проту сомборског, одмах им нестаде и најмањег трага сумње.

Тако су мислили! А после?

Цео се народ на једаред окаменио; „јединствени статут“ Његове Светости разочарао је и оне, који су још имали вере у њему.

И народ је устао, да брани своја права, послао своје мисли против статута. Мислио је е ће се патријарх сетити свога греха, видети своје погрешке пак ће их исправити. Но Његова Светост на све то ћути.

И тако нашем народу је остало само то, да положи сву наду у своје изборнике, метнуо им је на срце своје мисли, рекао им је, да му бар то мало слободе сачувају.

Отишли су изборници. Многи се и ту преварио. Многи је мислио, да сваки онај, који је бранио некада свој народ с Милетићем, не ће ни сада преварити. Па ипак и таквих је било, који су лични интерес претпоставили општем.

Многи беше у сабору, који не говоре из убеђења, којима је уверење, да је „јединствени статут“ спасоносан по нас, што ће сами тамо користи имати, који мисле да је само онда и њима и народу добро, што патријарх каже, а не ћеда многи од тих посланика упореде своју прошлост, са жалосном садашњошћу, као и прошлост сомборскога проте са садашњошћу српског патријарха.

Него ипак тешимо се, да се у сабору нашло и правих, искрених народних бораца. „Мало их је, ал су људи“ тако народ каже, а ми кажемо њему:

Читао си народе имена твојих бораца. Запамти их! Но жигоши и чувај се у будуће оних, који те у најважнијем тренутку напустише. Уједно можеш дубоко уздахнути и рећи: „Шта ја јадан да радим, кад они, који треба да нам служе за пример у свему, за пример пожртвовања за опће добро тако чине и тако поштење имају!

Можеш тако рећи, али и поносом довикнути: па баш због тога хоћу да српски радим и да својим делима постидим оне, који су позвани, да бране народ свој, а тамо га упропашћују!

Вести из места и са стране.

За српско народно позориште приложише: сомборска српска певачка дружина 10 ф., српска црквена општина у Вршцу 100 фор., српско певачко друштво у Вршцу 200 ф., насљедници Јосифа Богдановића у Руми 25 ф, српско певачко друштво у Панчеву 1192 ф. 20 н. и српска православна општина у Сентомашу 100 фор.

Избор двојице жупанијских представника у Мокрину, обавио се прошлог понедеоника. Тамо живе у огромној већини Срби и кад би се праведно састављале бирачке листе требало би да је бар 700 Срба бирача, а тамо их је једва 170. Но и ако су их близу 500 избрисали, опет могу Срби победити на изборима с тога, што се на противној страни могло свом силом сакупити 83 бирача. Срби су истакли два своја кандидата и гласало је за ове од 117 Срба, који су гласали њих 94. За кандидате противне немачко-мађарске странке гласало је 85 Несрба, али се тима Несрбима придружише 23 Срба бирача и тако немачко-мађарски кандидати продреше помоћу Срба! Напомињемо још и то, да је један од изабраних кандидата највећи, отворени душман српских школа. Заиста ово је врло жалосна појава да се у једном омањем српском месту може наћи 23 овака Срба бирача, који ће радије гласати за српске противнике него за Србе! Жалоснија тим више, што су противници отворени непријатељи Српства, и што је бар ових 170 Срба, односно 117, морало једнодушно гласати за Србе, кад су видели, како су власти из листе избрисали близу 500 наших бирача!

Избор. Прошлог понедеоника обављен је у Башахиду избор једног жупанијског представника. Тамо живе све сами Срби и у том чисто српском месту изабран је Бела пл. Гроб надсолгабиров кикиндског среза!

Привремена промена у уредништву. По што је кр. курија потврдила пресуду кр. табле у погледу г. уредника „Врш. Гласника“, да исти мора бити месец дана затворен и да мора платити 50 фор. глобе због извесних чланака, који су као чланци (по мишљењу кр. судова) политичке природе ушли у лист, који се не сме бавити политиком, то је досадашњи уредник г. Касановић предао за неко време уредништво листа г. Н. Рајковићу. Правац се листу услед ове промене не ће ни у колико променути.

Штампарска парница против Св. Хурбана Вајанског. У прошлу суботу је започела пред поротним судом у Пожуну штампарска парница против словачког књижевника Светозара Хурбана Вајанског, због чланка, који је био штампан у словачким „Нар. Новинама“. Није нужно споменути, да је у тој штампарској парници питање народности по среди. А за повод послужило је ово: Словаци су својевољним и јавно скупљеним прилозима дигли споменик заслужном патриоти и бившем суперинтенденту др. Јосифу Хурбану у Хлубоком који је пре 4 год. умрьо. Осмог септембра 1892. г. требало је обавити свечано откривање и посвећење тога споменика. У ту цељ дошли су у Хлубоко чланови црквене општине са сениором Кашком на челу и по што покојник код свога народа није само познат био као одлучан свештеник, него је као словачки патриота и прави борац за народне и просветне интересе свога народа слављен био, те је скуп многобројно посећен. Мађарска влада извештена за времена о тој свечаности, која је обнародована била у новинама, послала је у последњем тренутку солгабирова с брахијалном силом у Хлубоко тим упуством, да се свечаност предупреди, не давши никоме да до споменика дође, ма да никоме од учесника није била позната забрана. Поштоваоци и пријатељи покојникови дођоше многобројно у Хлубоко и нађоше цело село жандарима опкољено Међу учесницима налазила се и удовица покојника с три сина, те и овима забранише да приђу гробу мужа и родитеља с том примедбом, да ћеду их обзиром на пијетет припустити, ако се легитимирају. Наравна је ствар, да се тај услов с огорчењом одбио. Најстарији син покојника сарадник „Нар Нов.“ и веран син народа свога написао је због тога поступка политичке власти чланак, због којег је, као што је горе речено отпочела расправа пред поротним судом у Пожуну. И ова парница је једна нова фаза бескрајном гоњењу словачкога народа, која већ неколико деценија трају. Затворили су им школе, које су новцима словачких родољуба подигнуте. Укинули су им „Матицу Словенску“; воде им децу у мађарске крајеве да их помађаре, те да их са свим однароде. Чланак инкриминовани дакле написао је син покојника у обрану успомене свога оца, који је народу своме огромне услуге чинио и који је, као неустрашиви борац за цркву и народ, свој толиким гоњењима изложен био.

Не трпи ни савета ни приговора. У седници прорачунског одбора сабора Троједне краљевине у Загребу, држаној прошлога петка изјавио је бан Хедервари: да се он, односно његова већина ни од сада, као ни до сада не ће осврта ти ни на приговоре, а ни на савете с противне стране. Услед ове изјаве заступник др. Франк, вођа опозиције иступио је из одбора, сматрајући, да је посве излишан и он и сваки опозиционалац онде, где им се у напред говори, да се њихови приговори и савети не ће уважавати. Кад се сетимо каквом огромном већином располаже у сабору бан Хедервари, па упоредимо ову његову бојажљивост и од једног члана и онако слабе опозиције, онда и морамо доћи до закључка, да се бан ни у онакој већини не осећа на тврдој столици.

Гледстонов парламентарни јубилеј. Славни Енглез и председник данашњег енглеског министарства Гледстон славио је ретки јубилеј, каквог још за цело није славио ни један државник на овоме свету. Прошле среде навршило се равних 60 година, да је овај научењак, филантроп и државник првога реда био изабран у енглески парламенат. Кроз овај дуги низ година, што је Гледстон радио на јавноме политичком пољу свога народа, утичући често пута својим радом на политику целе Европе, Гледстон се увек држао на висини светих и узвишених начела: истине, правде и слободе, за која није радио да се остваре само у Енглеској, него у свима државама и народима, па с тога га и видесмо увек као најодлучнијег и најискренијег пријатеља у Енглеској према балканским народима. Стари великан није се само прославио на политичком већ и на књижевном пољу, те и сада као министар-председник у велико ради и на енглеској књижевности. Учествујући срцем у овом ретком јубилеуму желимо борцу истине, правде и људске слободе, да још дуго поживи на корист и дику целог човечанства!

У северној и јужној Италији. Док из северне Италије јављају, да је тамо јака зима, те да је у Милану пао тако велики снег, каквог ни стари људи не памте, из јужне Италије дошао је ових дана на Реку (Фиуму) пароброд „Адриа“ пун наранаца и осталог разноврсног воћа. Железничка управа приредила је посебни влак, обложила га морском травом, да заштити наранце и остало воће од зиме, те је тако све то одвезено у Будимпешту. Не вели се узалуд, да је Италија „рај земаљски.“

„Милосрдна сестра“ што убија. Под овим насловом талијански лист: „Gazzeta di Venezia“ јавља, како је у Комаки-ју, близу Падове нека „милосрдна сестра“ у болници убила некадашњег свог заручника. Она је наиме била ш њиме заручена неколико година, но на послетку не хтеде се ванчати већ оде у „милосрдне сестре“ и беше додељена болници, да тамо негује белеснике. Случајно њезин заручник, који је ступио у службу финанцијалног стражара разболи се и мораде отићи у исту болницу. „Милосрдна сестра“ тамо се увек према њему понашала осорно, а бојећи се да он не би којему од болесника поверио тајну да је била ш њиме заручена, једне ноћи закоље некадашњег заручника великим кухињским ножем; па као да јој ни ово не беше довољно хтеде осумњичити неког другог болесника, да је тај извршио убијство. Но, суд је свему ушао у траг и затворио „милосрдну сестру“ зверског срца!

Културне и књижевне белешке.

„Отровница“. Под овим насловом написао је г. Манојло Ђорђевић-Призренац нову драму, коју је прошлога петка читао у седници „Књижевно-уметне заједнице“ у Београду. Још не знамо ништа опширнијега о овој драми.

„Лугошка сватовска песма“ зове се позоришни комад, којег је на немачкоме језику написала гђа Марија Чоп-Марлет, а који је на наш језик превео г. Мандровић. Прошлог четвртка представљао се овај комад у загребачком позоришту, те је изазвао бурну демонстрацију. Публика је најпре поздравила глумце, да се ограничи е против њих не демонстрира, а комад је извиждала, виком изражавала неодобравање тако, да се морала и полиција умешати. Списатељица је Хрватица, али је до сада писала на немачком језику, понајвише за немачку публику, а често пута знала је, да се у разним немачким листовима врло неповољно изрази о своме роду хрватском и то са неке висине, као да се већ и стиди, што је Хрватица. Но, дошавши у Загреб, покушала је да се и овде прогласи „чувеном списатељицом“, па је зажелела, да јој се који комад преведе и у Загребу представља, а да боље успе јавно назове „клеветницима“ све оне, који су „могли и посумњати, да она није увек осећала за свој народ“. На то јој је „Vienac“ изнео од речи до речи, што је писала о Хрватима, а то је довољно, да се свак увери е су тобожни „клеветници“ имали право. Но гђа Чоп-Марлет није одустала од своје намере, шта више бацила се и на политику, држећи се заштите владиних кругова, који су јој све учинили, да се при игрању њезина комада употреби што сјајније декорације, а она је писала појединима писма, позивајући их на представу, али позивом изазивајућег тона против свих будућих „непријатних“ критичара. Прошлог четвртка представљао се тај комад и пропао је. И сами они листови, владине странке, који се о списатељици најповољније изражавају, не могу да докажу, да је тај комад од икакове вредности; само надодају, како би бар у неколико оправдали списатељицу, да није био извиждан с тога, што комад не вреди, по што ни лошији нису тако поздрављени били, већ што су хтели „пакосно“ да јој се освете, што је некада писала против Хрватске.

Држимо, да је овом одбраном баш ти листови највише осуђују, јер доказују, да је публика јавно осудика једну противницу рођеног народа свога.

Змај Ј. Јовановић. У италијанском књижевном листу „Fanfulla della Domenlca“ написао је г. Чедомиљ Јакша критичку студију о песмама најславнијега нашег песника Змаја Ј. Јовановића. Овај италијански књижевни лист је у Италији на лепоме гласу, јер на њему раде скоро све понајбољи италијански књижевници, а с похвалом морамо споменути, да се врло често а опширно бави књижевношћу Словена, нарочито нас Срба. У своје време у њему су излазиле студије о Бранку и Његошу, те о нашим правним обичајима (писали их: Ковачић, Киудина и Папафава), па нам је мило, да се сада дала прилика, да се у Италији, тој колевци муза, упознаду са нашим песником великаном. Још примећујемо, да овај књижевни лист уређује Ђ. Ђамполи, који је пре три године онако дивно превео на талијански језик Бранков „Ђачки растанак“.

Пољопривредне трговачке и обртне вести.

Важно решење највишег суда. Газде видање и штројење своје марве обично поверавају на то неуким људима и самоуцима. С тога пропада много марвинче и постаје многа парница, јер газда тражи да му ти неуки људи наплате штету. Пре неки дан је мађарски највиши суд изрекао решење, да газде ако штројење или видање ког марвинчета повере неуком човеку, па с тога претрпе какву штету, од таког човека немају права да траже сву штету, но само половину, дочим су стручни марвени лечници одговорни за сву штету. „С.“

Пчеларство у Немачкој. „Gartenlaube“ саопштава о пчеларству у Немачкој следеће занимљиве податке: У Пруској дало је пчеларство г. 1883. користи 17 милиона марака; а од лова је на против ушло само 12 мил. марака. Год. 1890. имала је читава Немачка око 2 милиона пчелара, ако се узме, да сваки пчелар даде просечно користи само 15 марака, то Немачка има само од пчеларства неких 30 мил. марака. Али сву ту количину меда потроши сама Немачка. Свакако у Немачкој се пчеларство у велико развија, док и код нас и у Србији од 40 година овамо по готову да стоји на једном те истом ступњу развића.

Трошарина на шпиритус, даје у мађарској таког прихода да се човек мора чудити, куд се дева толика роба. Трошарина је износила од 1. септембра 1891. год. до конца августа о. г. ни више ни мање но 28,206.217 ф. 80 н., а поред тога још пореза на производњи за то исто време 1,116.703 ф. 35 н. или укупан приход од фабрикација шпиритуса на 29,412.921 ф. 15 н.

Железница од Беловара до Крижеваца. Једно друштво белгијских капиталиста добило је градњу железнице од Беловара до Крижеваца, те је положило јамчевину од 35.000 фор.

Новије вести.

Пожун. Поротни суд осудио је Светозара Хурбана на годину дана затвора и 300 фор. глобе, што је написао чланак у словачким „Nar. Noviny‘, после афере са спомеником на гробу његова оца, за који чланак су казали 9 против 3 поротника да је против државе, а свих 12 поротника, да је против мађарске народности

Цариград. „Тарис“ дознаје да ће Русија енергично протестовати, против проласка новосаграђених бугарских ратних бродова кроз Дарданеле.

Петроград. Цар је одликовао дугогодишњег немачког посланика на петроградском двору ђенерала Швајница, који иде из Петрограда бриљантним орденом св. Андрије, и даровао му два велика сребрна светњака.

Дописница уредништва.

В. у С. Неразложне закључке изводите о целом догађају, те с тога и у том облику не може ући у лист.

Р. у Н. Још нисмо примили.

Д. у К. Држите се само строго ствари без утицаја на поједине особе, јер тиме се важност губи.

Л. у Б. Мисао је лепа само је треба остварити.

Јор. у К. Само с потписом правог имена послато може се уврстити у „Заставу.“

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на место забавиље на овдашњем срп. вероисповедном забавишту. Плата забавиље је 500 фор. годишње, слободан стан и 3 хвата меканих дрва. Забавиља мора држати себи помоћницу, мора бити Српкиња православне вере, а мора знати још и мађарски. Од забавиље се иште да је оспособљена учитељица на српској учитељској школи. Рок стечају траје до 20. децембра о. г.

Молбенице треба послати потписаном председништву.

У Перлезу 28. новембра 1892. год.

Душан Савић, перовођа. 690 3–3 **Ђ. Илић,** председник

Властник: Славко Свет. Милетић. Главни уредник: др. Јован Пачу. Одговорни уредник: Ђорђе Бакаловић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду.